

STADSSCHOUWBURGAMSTERDAM

Beleid en activiteiten 2009 - 2012

Stadsschouwburg Amsterdam

Inhoud

1: Ambitie, missie en beleid	1
2: Beleid en activiteiten	3
2.1 Een meer actieve en diverse programmering	3
2.2 Het verbeteren van accommodatie en publieksvoorzieningen	9
2.3 Verbeteren van organisatie en bedrijfsvoering	9

Bijlagen

1. Missie en ambitie

Inleiding

De Stadsschouwburg staat de komende jaren voor een van de meest ingrijpende veranderingen uit haar bestaan. Voor het eerst krijgt de Stadsschouwburg een forse uitbreiding van theaterruimte: Naast de 113 jaar oude klassieke ('Franse') zaal (die in de afgelopen periode flink is opgeknapt) opent een tweede 'State of the Art' zaal met een vlakke toneelvloer. Er ontstaat een verbinding met popcentrum Melkweg met nog eens twee zalen, 'hoge' en 'lage' kunsten komen bij elkaar.

Analoog aan de ontwikkeling in de kunsten wordt de programmering verruimd en toont de Stadsschouwburg zich betrokken bij wat er in de samenleving gebeurt. De programmering van toneel, dans, muziektheater en Expanding Theatre wordt bovendien (ook door Holland Festival en Julidans) internationaler. De voorkant van het monumentale gebouw wordt eind volgend jaar 'geopend' door de komst van de Stadsfoyer en de culturele functie van het Leidseplein en directe omgeving wordt door uitbreiding en bouw van theaters versterkt. Over enkele jaren is de organisatie qua leeftijdsopbouw belangrijk verjongd. Dat is in kort bestek wat ons de komende 5 jaar te wachten staat. De Stadsschouwburg mag met recht weer het 'eerste podium des lands' worden genoemd.

Missie

De Stadsschouwburg wil een plek zijn waar het publiek op aandachtige wijze met podiumkunst in contact kan komen, waar het iets kan leren en zich kan informeren. Maar tegelijkertijd wil het een plek zijn waar het publiek aangenaam kan vertoeven, waar het kan genieten, ontmoeten en zich kan ontspannen. Wat er in de Stadsschouwburg gebeurt omschrijven we als 'serious pleasure', een term geleend van de Amerikaanse kunstcriticus Robert Rosenblum. De Stadsschouwburg staat aldus ten dienste van de theaterkunst én van het publiek; zij moet zich richten naar de eisen en behoeften van het moderne theater, alsook de omstandigheden scheppen voor het publiek om tot een optimale kunstbeleving te kunnen komen. De Stadsschouwburg heeft niet alleen de intentie om het theater ongehinderd tot zijn recht te laten komen, maar zet zich ook actief in om het theater dichterbij het publiek te brengen en de denkbeelden van de theatermakers op een heldere manier over te dragen.

De Stadsschouwburg heeft de ambitie het toonaangevende centrum van de theatercultuur in Nederland te zijn. Zoals het Concertgebouw in Nederland het 'Huis voor de Klassieke Muziek' is, en het Stedelijk Museum het 'Huis voor de moderne Beeldende Kunst', zo moet de Stadsschouwburg het Nederlandse 'Huis voor het Theater' zijn. Die positie wil de Stadsschouwburg niet alleen ontleen aan de traditie en het verleden, maar juist aan de positie die zij in het hedendaagse kunstleven inneemt. Door de aard en geschiedenis van de accommodatie ligt de nadruk in de programmering op toneel, maar daarnaast is er ruimte voor moderne dans, muziektheater, - inclusief cross-overs tussen de verschillende disciplines-, en nieuwe jongere kunstuitingen die zich lenen voor een theatrale presentatie. Bovendien willen we aandacht aan de actualiteit geven, omdat we een plek in het hart van de samenleving verkiezen boven een plek in de marge. De programmering is van hoge kwaliteit en toegankelijk voor een relatief breed en divers publiek. De Stadsschouwburg opereert met haar activiteiten in het centrum van de theaterwereld. Het is vanzelfsprekend dat aan de Stadsschouwburg het belangrijkste toneelgezelschap van het land verbonden is. Gezamenlijk vormen zij een belangrijk onderdeel van het Amsterdamse culturele leven, met een uitstraling naar het gehele land.

Programmering

Wij zijn er vast van overtuigd dat theater, door reflectie op grote levensvragen en door het scheppen van mens- en wereldbeelden, reflectie, hoop, moed, troost en bezinning kan bieden en dat (daardoor) theater van belang is in ons leven en onze samenleving. Wij houden van makers die durven te reageren op de ons omringende werkelijkheid, van actuele teksten en enerverende standpunten. Maar wij houden ook van fijnmazig onderzoek naar achterliggende motieven, naar het menselijk tekort en de menselijke kracht. Wij houden van makers die zichzelf en het theater blijven onderzoeken en vernieuwen.

Locatie aan het Leidseplein

De Stadsschouwburg wil een hoogwaardige culturele ontmoetingsplek zijn aan het belangrijkste culturele uitgaansplein van Nederland. Het is voor de toekomst van de Stadsschouwburg van enorm belang dat het gebouw activiteit, levendigheid en openheid uitstraalt. Het monumentale gebouw aan een van de drukste pleinen van Amsterdam kan beter dan nu worden gebruikt. Onder de naam 'Stadsfoyer' zijn plannen in uitvoering waarbij de Stadsschouwburg Amsterdam een van de beste grand-café's van Amsterdam huisvest, met als locatie de Rotonde en de verschillende (heropende) entrees van het gebouw aan het Leidseplein. Niet omdat de horeca zelf doel is, maar om de Stadsschouwburg tot een hoogwaardige, gastvrije en culturele ontmoetingsplek te maken. Daarom worden ook een ticketshop voor de hele stad alsmede een gespecialiseerde culturele boekwinkel in de Stadsfoyer gevestigd.

Organisatie

De Stadsschouwburg Amsterdam is een ondernemende culturele organisatie, flexibel naar klanten (publiek, theatermakers, gezelschappen), efficiënt en effectief. De lijnen zijn kort, de medewerkers voelen grote betrokkenheid bij het theaterbedrijf en de bedrijfsvoering is eerder resultaat- dan procesgericht. De organisatie staat open voor samenwerking met andere organisaties.

2. Beleid en activiteiten voor de komende tijd

De ambitie was en is om de Stadsschouwburg uit te laten groeien tot een hedendaagse culturele ontmoetingsplek en tot het Nederlandse 'Huis voor het Theater'. Het benodigde veranderingsproces is langs drie lijnen ingezet:

- a. een meer actieve en diverse theaterprogrammering;
- b. het 'ontsluiten' van de accommodatie;
- c. het verbeteren van organisatie en bedrijfsvoering.

Inmiddels is er al veel bereikt:

- Theatremakers willen met hun producties weer in de Stadsschouwburg spelen en gaan er graag met hun voorstellingen in première.
- De relatie met het huisgezelschap werd drastisch aangehaald, waarmee we voorlopen op ontwikkelingen in andere steden.
- Er zijn belangrijke contacten met allerlei andere gezelschappen en makers waarmee bijzondere projecten werden ontwikkeld.
- Het publiek is de afgelopen jaren belangrijk verjongd.
- Het door ons ontwikkelde Expanding Theatre is een belangrijke en unieke toevoeging aan de programmering.
- Het serviceniveau en accommodatie zijn belangrijk verbeterd en voorwaarden zijn gecreëerd om verder te verbeteren (nieuwe zaal, Stadsfoyer).
- In tegenstelling tot de trend in het land gaat het bij de Stadsschouwburg goed met het bezoek aan het gesubsidieerde toneel en dans.
- De Stadsschouwburg is uit de schaduw gekomen, er wordt weer over gepraat, er wordt weer over geschreven.
- De organisatie is voor makers toegankelijker, flexibeler en servicegerichter geworden.

We zijn op zich redelijk tevreden met wat we hebben bereikt, maar duidelijk is ook dat we er nog niet zijn. We gaan in dit hoofdstuk vooral in op de programmering. Vervolgens komen ook de accommodatie organisatie en financiën aan bod.

2.1. Een meer actieve en diverse programmering

Theater- en dansprogrammering

Begin 2009 opent de nieuwe zaal. Het aantal voorstellingen groeit van ca. 250 naar ruim 500 per jaar waarmee de Stadsschouwburg dus aanzienlijk intensiever wordt bespeeld¹. Met de tweede zaal krijgen we de kans (en de uitdaging) om een programmering te ontwikkelen die aanzienlijk meer publiek trekt. Vooralsnog gaan we er vanuit dat het aantal bezoekers groeit van ca. 105.000 naar zo'n 195.000 per jaar. Daarvoor is echter meer nodig dan het intensiveren van de traditionele programmering. Er wordt dan ook gezocht naar nieuwe vormen van programmering die inspelen op de actualiteit en op ontwikkelingen in de kunsten (waaronder de toenemende verbanden tussen diverse kunst disciplines) en bij het publiek (waaronder de groei van het zgn. combinatiebezoek). De samenwerking met de Melkweg biedt nieuwe - en voor Nederland unieke- mogelijkheden.

De Stadsschouwburg zal ook na ingebruikname van de nieuwe zaal haar "artistiek-theater-profiel" scherp handhaven. Daarmee positioneren we ons ook t.o.v. andere theaters in Amsterdam (zoals Carré / Kleine Komodie (geen cabaret / kleinkunst), Frascati / Bellevue (geen kleine zaal producties), DelaMartheaters (geen commerciële amusementsproducties), Muziektheater (geen grootschalige opera of ballet) en Concertgebouw / Muziekgebouw (geen muziek). We zijn ons echter bewust van onze kwetsbaarheid door de afhankelijkheid van het aanbod, het aantal te programmeren avonden en de

---

¹ De nieuwe zaal zal volgens plan 330 dagen gebruikt worden, waarvan 150 dagen door TA bespeeld (inclusief repetitie- en montagedagen), 60 dagen door Melkweg geprogrammeerd en 120 dagen geprogrammeerd door de Stadsschouwburg. TA zal ook gedeeltelijk in de oude zaal blijven spelen.

financiële situatie. Voor de uitbreiding van de programmering is namelijk geen extra reguliere exploitatiesubsidie beschikbaar, noch bij ons, noch bij TA, noch bij de Melkweg.

De Stadsschouwburg programmeert het grote zaal aanbod van de grote(re) Nederlandse gesubsidieerde dans- en toneelgezelschappen. Globaal programmeren we ongeveer 2/3 van de tijd toneel en circa 1/3 van de tijd dans, muziektheater en Expanding Theatre. De afgelopen tijd werd het profiel van de programmering aangescherpt, scherpere keuzes zijn gemaakt ten aanzien van wat we wel en niet programmeren, met meer eigen initiatief en soms ook eigen producties. De relatie met enkele gezelschappen werd opgeschoond. Er werd een duidelijker onderscheid gemaakt tussen huisgezelschap (Toneelgroep Amsterdam) en 'huisgerelateerde' gezelschappen¹ (Het Toneel Speelt, Theatercompagnie, Orkater, Toneelhuis en NTGent). Ook op het gebied van dans streven wij naar een vaste band met enkele gezelschappen (Krisztina de Châtel/Galili, Nanine Linning / Andre Gringras (=SKIN) en Emio Greco / PC Scholten). Wat het jeugdtheater betreft is de Stadsschouwburg in gesprek met Huis aan de Amstel en Wederzijds, die voornemens zijn te fuseren, om hun grote zaal producties bij ons in première te laten gaan². Ook Vlaamse dans- en toneelgezelschappen vormen een belangrijk onderdeel van onze programmering³.

De Stadsschouwburg gaat zich door de uitbreiding met de tweede zaal nadrukkelijker presenteren als première-plek van voorstellingen van ons huisgezelschap Toneelgroep Amsterdam, van de overige toneel- en dansgezelschappen en als plaats waar Nederlandse premières plaatsvinden van interessante voorstellingen uit Vlaanderen. Omdat de nieuwe zaal door zijn brede toneelopening, in tegenstelling tot de grote zaal, zeer geschikt is voor dansvoorstellingen wordt de dansprogrammering uitgebreid.

Huisgezelschap

De relatie met Toneelgroep Amsterdam (TA) als huisgezelschap is de afgelopen jaren aangehaald. Voor de positie en herkenbaarheid van Stadsschouwburg Amsterdam is het van groot belang dat een groot en sterk toneelgezelschap aan het theater is verbonden. Vanaf 1920 werd de Amsterdamse Stadsschouwburg onafgebroken bespeeld door vaste bespelers totdat Toneelgroep Amsterdam midden jaren negentig er voor koos, om in afwachting van het nieuwe vlakke vloertheater, vooral elders producties uit te brengen. Het feit dat Toneelgroep Amsterdam inmiddels weer volledig voor de Stadsschouwburg kiest is een belangrijk pluspunt. Het huisgezelschap heeft in de Stadsschouwburg zijn thuishaven, woont en werkt er binnenkort weer, brengt er zijn producties uit en kan het gebouw naar zijn hand zetten met allerlei activiteiten.

TA gaat de Nieuwe Zaal ca. 150 avonden gebruiken en de Grote Zaal maximaal 85 avonden. Dit betekent dat wij Toneelgroep Amsterdam in totaal ongeveer een derde van de beschikbare avonden in de Stadsschouwburg programmeren. Dat is overigens nu ook al zo.

TA bepaalt in beginsel zelf het repertoire, regisseurs en artistieke medewerkers en heeft voorrang bij de keuze wat wanneer wordt gespeeld. De Stadsschouwburg en TA zijn wel elkaars gesprekspartner, ook in artistieke zaken. Zo werken we intensief samen op het gebied van bijzondere projecten (Tamtam, TA Extra) en op het gebied van marketing en educatie. Stadstheater en huisgezelschap sluiten goed op elkaar aan, we lopen in dat verband samen met Den Haag voor op de ontwikkeling in andere steden.

Speciale projecten met theater en dansgezelschappen

Op initiatief van de Stadsschouwburg werd vijf jaar geleden samen met het toenmalige ZTHollandia de eerste 'Brandhaarden' georganiseerd, een speciaal lang weekend met voorstellingen, discussies, redevoeringen en films in het gehele gebouw. Deze eerste Brandhaarden was de opmaat voor speciale projecten die we met een aantal gezelschappen (willen blijven) ontwikkelen en waarbij maatschappelijk engagement en actueel programmeren centraal staan en die specifiek op ons gebouw en het publiek van onze stad zijn toegespitst.

Het gezelschap kan zich zo op een bijzondere manier aan het Amsterdamse publiek tonen; het kan 'uitpakken' met voorstellingen op bijzondere plekken binnen de Stadsschouwburg, het kan oude

---

¹ Deze huisgerelateerde gezelschappen brengen jaarlijks een of meer premières uit in de Stadsschouwburg en we zijn voornemens met deze gezelschappen samen te werken bij bijzondere presentaties en projecten.

² Afwisselend met Schouwburg Haarlem

³ Guy Cassiers, Wim Vandekeybus, Sidi Larbi Cherkaoui, Transparant, Peeping Tom, Wayne Traub, NT Gent, C dela B

stukken confronteren met nieuwe omstandigheden of er kan speciaal voor Amsterdam een bijzonder project worden geïnitieerd. We zijn over dergelijke bijzondere presentaties in gesprek o.a. met Theatercompagnie, NT Gent en Het Toneelhuis, naast de samenwerking die we op dit gebied al hebben met TA.

Maar ook op het gebied van dans willen we dergelijke projecten ontwikkelen. De afgelopen tijd hebben wij gesprekken gevoerd met Kristina de Chatel/Itzik Galili, met Nanine Linning / André Gingras en met Emio Greco / PC Scholten, die ieder op eigen wijze belangstelling hebben speciale unieke projecten met de Stadsschouwburg te ontwikkelen. Wij hebben een hechte band met deze makers opgebouwd en willen –voorzover zij daartoe in staat gesteld worden- hen graag de mogelijkheid bieden voor de Stadsschouwburg speciale voorstellingen en evenementen te ontwikkelen.

Diversiteit in de programmering en nieuw publiek

De Stadsschouwburg staat midden in Amsterdam, een stad met bewoners van diverse culturele en etnische achtergronden. De Stadsschouwburg toont, binnen de geformuleerde missie, een divers programma voor een zo breed mogelijk publiek. Daarbij zoeken we nadrukkelijk naar nieuw divers en jong publiek. Om dit publiek te bereiken hebben we Expanding Theatre ontwikkeld en er wordt onder meer samengewerkt met Urban Myth, Krater en ZO!. Met Cosmic / Made in da Shade zijn we in gesprek over de mogelijkheden van een gezamenlijke zomerprogrammering. In Julidans blijven we veel aandacht besteden aan ‘global dance’ (In het recente verleden door bijvoorbeeld het werk te tonen van Akram Kahn (Groot Britannië / Bangladesh), Salia Ni Seydou (Burkina Faso), Sidi Larbi Cherkaoui (België / Marokko). en door voorstellingen gericht op Amsterdamse jongeren (Urban Dance). Ook het programmeren van Vlaamse voorstellingen moet hierbij worden vermeld omdat de afgelopen tijd het fenomeen dubbele culturele identiteit bij Vlaamse makers vaker onderwerp of inspiratie voor een voorstelling was.

Ons publiek is de afgelopen jaren –in tegenstelling tot de landelijke trend- belangrijk verjongd, en daarmee ook diverser geworden. Maar er is geen reden tot achteroverleunen. We gaan door met diversiteit in programmering, samenwerking met andere organisaties (en hun netwerken) en met educatieprojecten.

Muziektheater

De Stadsschouwburg programmeert in beperkte mate muziektheater, met de nadruk op modern muziektheater. Incidenteel staan ook grote operagezelschappen in de Stadsschouwburg, zoals de Reisopera en De Nederlandse Opera, maar ook binnen dit aanbod kiezen we over het algemeen voor het complexe en onconventionele aanbod. De Stadsschouwburg presenteert regelmatig Vlaamse muziektheater producties, aangezien er op het moment in Vlaanderen vaker interessant muziektheater wordt geproduceerd dan in Nederland.

We werken bij de muziektheaterprogrammering samen met een aantal grote Nederlandse schouwburgen waardoor we er bijvoorbeeld voor kunnen zorgen dat het bijzondere Vlaamse aanbod voldoende speelplekken heeft.

Internationale programmering

Onze ambitie om van de Stadsschouwburg hét Nationale Huis van Het Theater te maken maakt het onontkoombaar dat de Stadsschouwburg Amsterdam over de eigen landsgrenzen heen kijkt en haar internationale programmering versterkt. Daarmee bevordert de Stadsschouwburg zijn eigen internationale aantrekkingskracht en die van de stad Amsterdam. Amsterdam heeft internationaal gezien al een sterke positie ten aanzien van muziek (Concertgebouw, Muziektheater) en musea (Van Gogh, Rijksmuseum). Echter op het terrein van het internationaal theater staat Amsterdam in vergelijking met andere Europese stedelijke regio's op forse achterstand. De laatste twintig jaar is Amsterdam qua theaterprogrammering geen belangwekkende speelplek meer, het internationale aanbod is door het jaar heen te mager. De internationale programmering heeft daarom een sterke impuls nodig, buiten de festivals met internationale programmering zoals Julidans en het Holland Festival om. De Stadsschouwburg wil, -in samenwerking met het Holland Festival en Toneelgroep Amsterdam en een aantal andere stedelijke theaters-, publiek(waaronder makers, toeristen en expats) kennis laten maken met een diversiteit aan theaterstijlen en -ideeën, en daarmee bijdragen aan een dynamisch internationaal theaterklimaat. Om te beginnen willen we graag zo'n zes grotere internationale producties per jaar laten

zien¹ van gezelschappen uit bijvoorbeeld Berlijn (Volksbühne, Schaubühne), München (Münchener Kammerspiel), Londen (National Theatre) en Parijs. Internationale makers als Alain Platel, Peter Sellars, Christoph Marthaler, Jossi Wieler, Thomas Ostermeier, Pina Bausch, Frank Castorf zijn een belangrijke aanvulling op het huidige aanbod. Vanzelfsprekend worden internationale voorstellingen, waar nodig, boventiteld en omkaderd met een randprogramma, zoals bijvoorbeeld inleidingen en ontmoetingen met regisseurs, acteurs en/of dansers.

Met deze internationale programmering speelt de Stadsschouwburg internationaal gezien weer een rol van betekenis en draagt bovendien bij aan de promotie van Amsterdam als stad met een dynamisch internationaal theaterklimaat. Daar komt bij dat internationale programmering de (culturele) diversiteit van de Stadsschouwburg-programmering versterkt. Er zal daarom ook specifiek gezocht worden naar internationale voorstellingen die een divers publiek bereiken, of die ‘dubbele culturele identiteit’ tot onderwerp hebben.

Dergelijk internationaal programmeren is duur en kan niet alleen worden gedekt uit (hogere) recettes, sponsoring en fondsenwerving. We vragen de Gemeente en het Rijk om een (forse) financiële injectie om de internationale theaterprogrammering voor de grote zaal van de grond te krijgen². Aan de Gemeente Amsterdam vragen wij €400.000 per jaar. Een separate begroting treft u bijgevoegd aan.

Vrije producties

Een opvallende ontwikkeling in het theaterbestel is dat de van oudsher aanwezige waterscheiding tussen gesubsidieerde gezelschappen en zogenaamde vrije producenten aan het vervagen is. Sommige vrije producenten richten zich op het wat complexere repertoire, regisseurs, acteurs en vormgevers werken tegenwoordig in beide circuits en sommige producties doet in kwaliteit niet onder voor het gesubsidieerde aanbod. De Stadsschouwburg speelt hierop in en biedt in beperkte mate ook ruimte aan voorstellingen uit het vrije aanbod. Het programmeren van deze vrije producties is van belang voor het opbouwen van een breed publieksbestand, het vergroten van het publieksaantal en voor de uitstraling van de Stadsschouwburg als eerste podium van het land.

Expanding Theatre

Vanaf 2002 is het nieuwe programma-onderdeel Expanding Theatre geïntroduceerd, waarin we de grenzen verkennen en onderzoeken wat er in een ‘klassiek’ theater als de Stadsschouwburg mogelijk is. Expanding Theatre richt zich daarbij op de randgebieden van theater en op theater in relatie tot onder andere beeldende kunst, film, vormgeving, ‘spoken word’, populaire cultuur en nieuwe media. Een ander kenmerk van veel Expanding Theatre programma’s is dat de reguliere scheiding tussen podium en publiek wordt doorbroken. In alle Expanding Theatre activiteiten is sprake van enige mate van interactie met het publiek of staat de ontmoeting centraal. Verder wordt bij Expanding Theatre vaak in samenwerking en/of coproductie gewerkt en op korte termijn actueel geprogrammeerd. We houden daarvoor avonden / weekends in onze planning vrij.

Expanding Theatre activiteiten kunnen worden onderverdeeld in drie categorieën:

1. Maatschappelijke- of politiek-inhoudelijke programma’s.

De Stadsschouwburg wil midden in de stad, midden in het land staan en schuwt daarom niet om een mening te hebben over de toestand in de wereld. We doen dat door onderdak te bieden aan politieke debatten en door evenementen over onderwerpen of thema’s die ook op de politieke agenda staan of zouden moeten staan. Voorbeelden zijn de blind date thema-avonden, politieke programma’s, Grote Gala van het Terrorisme, Nacht van de Droom, brandhaarden-projecten met theatergezelschappen, een drietal uitverkochte debat avonden in samenwerking met Happy Chaos, het All American Breakfast³ en de Nacht van de Vrijheid.

In het kader van de nieuwe zaal ligt het voor de hand dat de inhoudelijke samenwerking tussen de Stadsschouwburg en de Melkweg zich met name op dit gebied zal ontwikkelen. De Melkweg kent

¹ 12 voorstellingen van 6 producties

² Samen met 7 andere stadstheaters (Groningen, Utrecht, Den Haag, Eindhoven, Rotterdam, Arnhem, Maastricht) wordt bij het Rijk (HGIS en daarna het nieuwe Fonds) een aanvraag gedaan

³ ter gelegenheid van de Amerikaanse presidentsverkiezingen, wordt in 2008 herhaald i.s.m Melkweg

- immers ook een maatschappelijke, inhoudelijke programmering, soms in samenwerking met de zelfde partners als van de Stadsschouwburg.
2. *Programma's die de grenzen van disciplines opzoeken.*
De Stadsschouwburg zoekt in haar Expanding Theatre programma's ook naar evenementen die de grenzen van de (klassieke) podiumkunsten opzoeken en die de confrontatie zoeken tussen de getoonde discipline en een klassiek theater. Voorbeelden zijn de performance avond identificatie, crossmedia events met Submarine Channel en literaire avonden met Norman Mailer en Günter Grass
  3. *Inhoudelijk amusement*
Voorbeelden zijn het Boekenbal, het Cultuurbal, het Amsterdamse Sinterklaasgala voor Volwassenen, de Verkiezing van de Amsterdammer van het Jaar en de afsluiting van de Fashion Week. Deze programma's versterken de band met Amsterdam, mede door de samenwerkingspartners AT 5 en het Parool. We willen deze avonden meer laten zijn dan alleen vertier. Het moet gekoppeld zijn aan een inhoudelijk of artistiek evenement en/of er moet iets aan de orde worden gesteld. Deze Expanding Theatre avonden trekken juist publiek dat niet veel de Stadsschouwburg bezoekt en zorgen voor veel media aandacht.

Urban Myth

Niet direct in te passen in de bovenstaande driedeling, maar wel degelijk passend binnen het kader van Expanding Theatre, moet hier de samenwerking met Urban Myth worden genoemd. Urban Myth is een gezelschap onder leiding van Jörgen Tjon A Fong dat theatrale debatlounges maakt en jaarlijks een (kleine) voorstelling produceert die meestal in een context wordt gepresenteerd van gesprekken, performances en muzikale optredens. Urban Myth maakt theater voor stedelijke twintigers en dertigers en zoekt daarbij de grenzen op tussen de genres toneel, stand up comedy, debat, muziek en performance. Hun publiek is veelkleurig en geen reguliere toneelbezoeker. De Stadsschouwburg ondersteunt het gezelschap door het fysiek onderdak te verlenen (bescheiden kantoorkaart), met een jaarlijkse coproductie bijdrage en door technische en productionele ondersteuning en inspanningen. Urban Myth is met lounges en Expanding Theatre weekends inmiddels een bekende verschijning in de Stadsschouwburg.

Uitbouw en professionalisering van Expanding Theatre

Met Expanding Theatre verbreden en vernieuwen we de programmering en het publiek van de Stadsschouwburg. Het is een eigen programma van de Stadsschouwburg en een belangrijk onderdeel van onze identiteit. We onderscheiden ons ermee t.o.v. andere stadstheaters in andere steden. De Stadsschouwburg wil de komende jaren de Expanding Theatre programmering uitbouwen en verder professionaliseren. Het produceren van Expanding Theatre avonden blijkt arbeidsintensiever dan gedacht, ook als er met andere partijen wordt samengewerkt. Ook de marketing (die we immers zelf en meestal voor één avond moeten doen) vergt meer aandacht en kosten dan voorzien. Om tot een uitbreiding en professionalisering van het Expanding Theatre programma te komen moet er een parttime dramaturg en een parttime productieassistent ingezet worden en moet er in marketing worden geïnvesteerd. Al met al vragen we hiervoor aan de Gemeente Amsterdam €100.000 extra subsidie. Een onderbouwing van deze post vindt u in de toelichting op de financiële gegevens.

Festivals

De Stadsschouwburg biedt onderdak aan verschillende festivals. Naast het aan ons gerelateerde Julidans festival, de samenwerkende Leidseplein theaters en het theaterfestival TF-1, zijn ook het Holland Festival en bijvoorbeeld het IDFA belangrijke samenwerkingspartners. Met de Nederlandse Dansdagen wordt gesproken over verhuizing van Maastricht naar Amsterdam.

Festivals zijn belangrijk omdat zij veel aandacht en publiek genereren, en voor het creëren van een gevoel van urgentie ("daar moet je heen, anders mis je veel"). De Stadsschouwburg speelt een belangrijke rol in deze festivals, door het (mede-) organiseren ervan, maar ook door vervulling van het gastheerschap. De Stadsschouwburg is immers een groot, monumentaal gebouw met een feestelijke uitstraling.

Met de komst van de tweede zaal en de Stadsfoyer zal de Stadsschouwburg als festivallocatie een grotere rol gaan spelen, ook al nu binnenkort de hele Melkweg via de hoofdentree op het Leidseplein bereikbaar wordt, en zo een culturele festivallocatie van ongekeerde klasse en afmetingen ontstaat.

Julidans

De Stadsschouwburg is initiator van het internationale dansfestival Julidans. De Stadsschouwburg werkt voor Julidans samen met de rond het Leidseplein gevestigde theaters Bellevue, Melkweg, Paradiso, Balie, de Krakeling en Vondelpark Openluchttheater. Het festival heeft een uitstekende en steeds groeiende reputatie als toonaangevend op het gebied van de internationale hedendaagse dans. Voor veel voorstellingen in het kader van Julidans geldt dat zij zich bewegen buiten het algemeen geaccepteerde hedendaagse dansidoom. Een belangrijke rol is weggelegd voor voorstellingen waarin regionale invloeden duidelijk zichtbaar zijn. Julidans toont hoe bijvoorbeeld Afrikaanse of Aziatische choreografen omgaan met traditie en vernieuwing, en elementen uit hun eigen culturele achtergrond verweven in hun hedendaagse dansvoorstellingen. De belangstelling voor dansontwikkeling uit zich ook in de interesse voor Urban dance.

TF-1

De Stadsschouwburg is mede-oprichter van het nieuwe theaterfestival TF-1 en hecht vanuit het oogpunt van continuïteit, 'standing' en het discours tussen publiek en vakgenoten en vakgenoten onderling veel belang aan dit festival. Derhalve heeft TF-1 zijn basis in de Stadsschouwburg, zeker met beide zalen. TF-1 wordt afgesloten met Het Gala van het Nederlandse Theater, waarop de toneelprijzen bekend worden gemaakt.

Samenwerking Leidsepleintheaters

Samen met Paradiso, Balie, Melkweg en Bellevue/De la Mar werd zomer 2003 de Stichting Samenwerkende Leidsepleintheaters opgericht, met het doel om culturele projecten aan het Leidseplein te organiseren met gebruik van alle theaters als podium. Gestreefd wordt naar een á twee gezamenlijke evenementen per jaar, waarin niet alleen de vijf gebouwen, maar met name ook de openbare ruimte (het Leidseplein) gebruikt zal gaan worden. Wij leveren op deze manier een bijdrage aan de alom gewenste culturele opwaardering van het Leidseplein.

Context en educatie

In de wetenschap dat ons aanbod regelmatig complex is en soms onconventioneel, biedt de Stadsschouwburg achtergrondinformatie bij voorstellingen. Dit gebeurt door middel van een inleiding op de voorstelling of een nabespreking. Ook biedt de Stadsschouwburg succesvol cursussen aan gericht op verdieping van de kennis over theater. Het aanbod aan cursussen wordt uitgebreid, met name op het gebied van muziektheater en dans. Leerlingen van basisscholen kunnen onder begeleiding van een theaterdocent rondleidingen krijgen en samen met Toneelgroep Amsterdam richten we ons op middelbare scholen. Vanuit het perspectief van acteurs worden scholieren wegwijs gemaakt door de Schouwburg. Daarnaast bieden ook andere gezelschappen workshops aan rondom voorstellingen en wij benaderen Amsterdamse scholen met dit educatieve aanbod.

We gaan (buiten subsidie om) middelen zoeken (en vinden) voor het aanstellen van een educatief medewerker die werkt aan de uitbreiding van het publiek, met name onder groepen die uit zichzelf, of via hun (groot)ouders, niet naar theater gaan. Met ons huisgezelschap TA blijven we samenwerken bij hun educatieve programma's voor scholen in Amsterdam.

Marketing

Professionele en continue marketing en communicatie is een voorwaarde om het aanbod van de Stadsschouwburg onder het bestaande en potentiële publiek onder de aandacht te brengen. Gezien onze ambitie het aantal ('eigen') bezoekers met 60% te verhogen, hebben we in de afgelopen jaren onze marketing en communicatieactiviteiten vergroot. De personeelsformatie van de marketingafdeling is dan ook uitgebreid.

In de marketing en communicatie ligt de nadruk op voorstellingen die wij artistiek interessant vinden. Hoewel deze voorstellingen niet altijd aanspreken bij een groot publiek, richten wij ons erop bestaande

en nieuwe bezoekers hiervoor te interesseren. Dat doen we door jonger publiek aan te trekken, meer bovenregionaal publiek te genereren en onze vaste kern van frequente bezoekers te vergroten

Specifiek speerpunt is de verjonging van het publiek. Speciaal voor jongeren tot 27 jaar werd enkele jaren geleden de sprintpas geïntroduceerd. Inmiddels is de pas in eigendom van meer dan 1350 sprintpashouders. Zij bezoeken de schouwburg gemiddeld 2 keer per jaar en nemen bij voorstellingsbezoek meestal vrienden mee.

Hoewel onze bezoekers jonger zijn geworden, kan de samenstelling van ons publiek nog diverser. Daarom hebben we in de afgelopen jaren ernaar gestreefd, waar dit qua aanbod mogelijk was, allochtoon publiek te trekken. Zo zijn voor de zogenaamde 'global dance' voorstellingen bij Julidans specifieke marketingactiviteiten voor verschillende allochtone groepen ondernomen, met als resultaat dat in 2007 circa 13% van het totaal aantal Julidansbezoekers van allochtone afkomst was. Deze marketingaanpak zetten we voort bij aanbod dat zich hiervoor leent.

Nu Toneelgroep Amsterdam meer in de stad speelt en minder in de regio en we meer unieke internationale voorstellingen programmeren moet het mogelijk zijn ook bovenregionale bezoekers (die in een cirkel van ca. 30 km rondom Amsterdam wonen) aan te trekken. Het vorig seizoen is hier alvast een voorzichtige poging toe gedaan en met succes. Bij sommige voorstellingen komt circa 40% van de bezoekers van buiten Amsterdam.

2.2 Verbeteren van accommodatie en publieksvoorzieningen

Begin 2009 opent de Stadsschouwburg haar nieuwe tweede zaal. Op eigen initiatief is de bouw van de nieuwe zaal gekoppeld aan de renovatie van het voorgebouw, de ontsluiting van de Stadsschouwburg richting het Leidseplein en de realisatie van de Stadsfoyer.

De Grote Zaal kreeg de afgelopen jaren een grondige opknapbeurt, waaronder een computergestuurde trekinstallatie, nieuwe stoelen die beter zitten (met meer comfort en beter zicht) en er kwam een klimaatinstallatie. Vooruitlopend op de bouw van de nieuwe zaal werd bovendien een in pandige vrachtwagenheffer gerealiseerd zodat de Grote Zaal tijdens de bouw van de nieuwe zaal in gebruik kon blijven.

Op dit moment wordt volop gewerkt aan de bouw van de nieuwe zaal en bijbehorende ruimten. Als die begin 2009 klaar is beschikt de Stadsschouwburg naast de huidige zaal over een goed geoutilleerde tweede zaal met een grote diversiteit aan mogelijkheden. In de reguliere ("vlakke-vloer") opstelling is de publiekscapaciteit 500 zitplaatsen. Ten behoeve van bijvoorbeeld Melkweg-concerten kan het aantal zitplaatsen worden uitgebreid naar 850 en voor bijvoorbeeld dance kan het aantal staanplaatsen uitbreiden tot zo'n 1500.

Stadsfoyer en publieksservice

Met de komst van de Stadsfoyer –waarschijnlijk eind 2008- kunnen bezoekers van de Stadsschouwburg voor en na voorstellingen wat drinken of eten, in de stemming komen, napraten, de sfeer van de voorstelling vasthouden, e.d. De locatie voor de Stadsfoyer ontstaat door het verplaatsen van de Ticketshop, Theatre Bookshop en de kassa's van de Stadsschouwburg, en beslaat dan een monumentale ruimte over de volle breedte van het gebouw aan het Leidseplein met meerdere ingangen en een directe toegang naar het Ajaxterras. AUB en Theatre Bookshop integreren in de Stadsfoyer. De Stadsfoyer is een groot deel van de dag geopend. De Stadsfoyer is de logische 'hangout' voor theatermakers en theaterliefhebbers, er zijn readings, nabesprekingen, nazitten, debatten en speciale optredens. Met de Stadsfoyer wordt het mogelijk om in te spelen op de trend dat het publiek voorstellingen combineert met eten, drinken en elkaar ontmoeten. Met andere woorden beter dan voorheen kan invulling gegeven worden aan de term serious pleasure, in die zin dat de schouwburg een plek wordt waar het publiek kennis maakt met kwalitatief hoogwaardig theater, maar ook aangenaam kan vertoeven. Maar de Stadsfoyer is meer dan een theatercafé, ook niet-theaterliefhebbers voelen zich er thuis. Zo'n 'heropende' Stadsschouwburg is een cruciale factor om het Leidseplein terug te veroveren als een hoogwaardig cultureel uitgaanscentrum voor de stad Amsterdam.

Het ontwerp voor de Stadsfoyer is klaar en de vergunningen zijn verkregen. De realisatie vergt een forse investering, in de orde van €3,5 miljoen. De voorfinanciering is rond en er is een exploitant gevonden die -binnen strikte randvoorwaarden-¹ voor de Stadsschouwburg het horecagedeelte van de Stadsfoyer zal gaan verzorgen.

Al met al is over minder dan twee jaar een periode van bijna zes jaar aan uiteenlopende bouwactiviteiten afgerond en is de Stadsschouwburg weer klaar voor de toekomst.

2.3. Organisatie en bedrijfsvoering

Op het gebied van organisatie en bedrijfsvoering zijn we bezig met een cultuuromslag naar een slagvaardige, flexibele en ondernemende organisatie. De organisatie vertoonde in het verleden eerder kenmerken van een ambtelijke organisatie dan van een culturele onderneming en kampte met aanzienlijk 'achterstallig onderhoud'. Er is de afgelopen jaren gewerkt aan onder meer een versterking van het lijnmanagement, het aansporen tot en stimuleren van initiatief bij medewerkers, het geven van verantwoordelijkheid en het afrekenen op kwaliteit en resultaat. Kernwaarden voor alle medewerkers moeten zijn: theater staat centraal, betrokken, verantwoordelijk en betrouwbaar, en een open communicatie. Per 2005 werd de Stadsschouwburg verzelfstandigd. De verzelfstandiging was nodig in het traject naar een verbetering van de bedrijfsvoering, onder meer door een personeelsbeleid dat meer is toegesneden op de dagelijkse praktijk van een theaterbedrijf. Door een actief seniorenbeleid en leeftijdsverloop zal de organisatie de komende jaren verjongen.

Financieel kader, begroting en activiteitenplan per jaar

Bij de voorbereiding van het besluit van de Gemeente Amsterdam tot realisatie van de nieuwe zaal, hebben de toenmalige directies van de drie betrokken instellingen laten weten dat de exploitatie van de nieuwe zaal niet zou leiden tot een stijging van de exploitatielasten voor de Gemeente Amsterdam. Het financiële kader dat de gemeente Amsterdam ons heeft gesteld is even helder als nuchter: de vernieuwing van de Stadsschouwburg en de exploitatie van de nieuwe zaal zal moeten worden gerealiseerd zonder additionele financiële middelen. Daarmee hebben we ons voor een zware opgave gesteld. Immers, de praktijk leert dat uitbreiding met een nieuwe zaal en bijbehorende programmering doorgaans leidt tot een lastenverzwaring. Bovendien heeft de Gemeente ten tijde van het laatste Kunstenplan een bezuiniging doorgevoerd.

De Stadsschouwburg heeft een bedrijfsplan opgesteld voor de toekomstige organisatie en exploitatie. Dit bedrijfsplan beperkt zich niet uitsluitend tot de exploitatie van de nieuwe zaal maar betreft de totale organisatie. Aan de implementatie van dit bedrijfsplan wordt nu al gewerkt. Er werden investeringen

¹ De Stadsschouwburg heeft in de overeenkomst met de exploitant bepaald wat concept, sfeer en serviceniveau is van horeca en kan –zonder goodwill verplichtingen- van de exploitant afscheid nemen.

gedaan, de service werd verbeterd en er werden veranderingen in de organisatie doorgevoerd. Op sommige gebieden werd personeel ingekrompen (technische dienst, receptie, bespreekbureau, afdeling financiën) en andere afdelingen werden uitgebreid (programmering, publiciteit/marketing en publieksservice). Bij de Afdeling Theatertechniek is daarnaast veel veranderd in de organisatie van het werk.

Op basis van ervaringen met de implementatie van het bedrijfsplan houden wij staande dat de exploitatie na uitbreiding budgettair neutraal mogelijk is. Noodzakelijke extra kosten voor de intensievere programmering, educatie, het hogere serviceniveau en voor andere actiepunten uit dit beleidsplan worden gedekt door kostenreducties maar ook uit het verwerven van extra inkomsten uit recettes, dienstverlening, projectsubsidies, sponsoring, fondsen en private investeringen. Onze inzet voor sponsor- en fondsenwerving wordt daarom versterkt, in dat verband hebben we een nieuwe medewerker fondsen- en sponsorwerving aangetrokken¹. De inkomsten uit sponsoring en fondsenwerving worden aangewend voor extra activiteiten en zijn als PM post opgenomen in de begroting².

Bij dit beleidsplan treft u een begroting en activiteitenplan voor de periode 2009 en verder aan, uitgaande van de ingebruikname van de nieuwe zaal. Hoewel 2009 nog een overgangsjaar zal zijn, is dit in de meerjarenbegroting buiten beschouwing gelaten. We vragen aan de gemeente Amsterdam voor de exploitatie dezelfde basissubsidie³. Wel vragen we extra geld voor twee extra activiteiten: Expanding Theatre en Internationaal programmeren. Mocht deze subsidie er onverhoopt niet komen, dan zal dat de reguliere exploitatie niet negatief beïnvloeden.

Enkele kernegevens

Totale bruto-omzet ⁴	€9.900.000
Bruto eigen inkomsten	€3.213.000
Subsidie	€6.687.000
Waarvan huisvestingslasten	€2.935.000
Netto exploitatie ⁵	€8.959.000
Aantal voorstellingen 2006	236
Aantal voorstellingen 2009 (na opening nieuwe zaal)	527
Aantal bezoekers 2006	105.000
Aantal bezoekers 2009	195.000

¹ De inkomsten uit sponsoring worden aangewend voor extra activiteiten en zijn als PM post opgevoerd in de begroting.

² Naast sponsoring van activiteiten van de Stadsschouwburg loopt er nog een apart sponsortraject ten behoeve van nieuwbouw en verbouwing, hetgeen we samen doen met Melkweg en TA

³ Daarbij moet vermeld worden dat tegen de bestaande afspraken van 'subsidieneutraliteit' in er voorafgaand aan de huidige kunstenplanperiode op de subsidie van Stadsschouwburg (en ook TA) is gekort. Het gaat om een korting van ruim €145.000 per jaar.

⁴ De financiële cijfers betreffen begroting 2009 op basis van prijspeil 2006

⁵ Het betreft hier het totaal van inkomsten / uitgaven, waarbij de programmeringsinkomsten zijn gesaldeerd. Die saldering verklaart het verschil met de bruto-omzet. De begroting in de bijlage is gebaseerd op de netto exploitatie

